

Prima instanță: Judecătoria Ungheni
Judecător: M. Malanciuc
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți
Judecători: T. Duca, S. Procopciuc, E. Grumeza

Dosarul nr. 2rac-303/16

DECIZIE

05 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadî, Iurie Bejenaru,
Nicolae Craiu, Ion Druță

examinând recursurile declarate de către:

- Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni;
- Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.” împotriva Societății de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni privind încasarea despăgubirii de asigurare, penalității, prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 26 aprilie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni, a fost admis apelul declarat de Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.” și modificată hotărârea Judecătoria Ungheni din 27 iulie 2015,

c o n s t a t ă

La 09 ianuarie 2014, GȚ „Alcaz G.A.” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SAR „Moldcargo” SA privind încasarea despăgubirii de asigurare.

În motivarea acțiunii reclamantul GȚ „Alcaz G.A.” a indicat, că între reclamant și pârât a fost încheiat contractul de asigurare seria AA RS nr.112 din 24.12.2013. Potrivit pct. 2 al contractului, obiect al raportului juridic de asigurare constituie recoltarea culturilor agricole de viță de vie „Moldova” amplasată pe o suprafață de 16 ha în com. Morenii Noi, r. Ungheni.

La 26 mai 2013, a avut loc riscul asigurat - ploi cu cădere de grindină ce au cauzat prejudicii în proporție de 50%, 35% inclusiv de grindină, iar la 11.06.2013 la fel a avut loc alt risc asigurat - ploi cu căderi de grindină ce au cauzat prejudicii în proporție de 40%, 10% inclusiv de grindină.

A menționat reclamantul că despre survenirea cazului asigurat pârâtul a fost informat, mai mult ca atât fiind formate și mai multe comisii în acest sens, pentru constatarea acestui fapt.

Indică reclamantul că, pîrîtul neîntemeiat și ilegal, contrar prevederilor contractuale și legale, refuză executarea obligațiilor contractuale și denaturează circumstanțele cazului asigurat în mod intenționat, cu scopul de a evita executarea obligațiilor asumate.

A menționat reclamantul că, în urma adresărilor către compania de asigurare pentru constatarea și evaluarea daunelor provocate de ploile cu căderi de grindină a fost informat verbal că, la moment nu poate fi stabilită dauna reală provocată de grindină, din această cauză dauna urmează a fi stabilită în momentul recoltării culturii de viță de vie. Totodată a menționat că în timpul recoltării roadei, SAR „Moldcargo” SA a fost informată despre acest fapt, însă compania nu a dorit să se prezinte.

A mai indicat că, din 28.10.2013, a apărut obligația SAR „Moldcargo” SA de a achita despăgubirile survenite în urma riscului asigurat produs și anume de ploi cu căderi de grindină.

Potrivit pct. 2.2.1 din contractul de asigurare, despăgubirea totală de asigurare constituie 1 280 000 lei, în cazul distrugerii parțiale despăgubirea va fi direct proporțională cu procentul deteriorărilor produse de riscul asigurat „grindină care conform actului comisiei de constatare din 28.10.2013 constituie 45%, astfel suma despăgubirilor de asigurare constituind 576 000 lei.

Potrivit pct. 8.3 din contractul de asigurare, în cazul reținerii neîntemeiate a plății despăgubirilor de asigurare, din motive neprevăzute în condițiile de asigurare, asigurătorul achită penalități în mărime de 0,1% din suma prevăzută pentru fiecare zi depășită.

Suma despăgubirii de asigurare conform pct. 2.2 constituie suma de 576 000 lei, suma penalității de întârziere este de 576 lei pentru fiecare zi. În acest sens, din 28.10.2012, de când a fost constatată dauna sunt 64 zile ceea ce constituie suma de 36 864 lei.

A mai menționat reclamantul, că în situația în care, raporturile de asigurare cad sub incidența Legii privind protecția consumatorului, în caz de survenire a asemenea situații, legiuitorul a stabilit o pedeapsă sub forma penalității de 10% din suma serviciului prestat pentru fiecare zi de întârziere.

În acest sens a invocat că prima de asigurare achitată de reclamant, constituie 30 720 lei, motiv din care penalitatea care urmează a fi încasată în mod forțat în beneficiul reclamantului din contul pârâtului constituie suma de 196 608 lei. Consideră reclamantul că, potrivit Legii privind protecția consumatorilor, este în drept să i se repare și prejudiciul moral.

A solicitat reclamantul, încasarea de la SAR „Moldcargo” SA despăgubirea de asigurare în mărime de 576 000 lei, penalitatea în mărime de 36 864 lei, penalitatea în mărime de 196 608 lei, prejudiciul moral în mărime de 200 000 lei și cheltuielile de judecată.

Ulterior, GT „Alcaz G.A.” a înaintat cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor, prin care a solicitat majorarea pagubei materiale la suma de 613 600 lei, majorarea penalității la suma de 110 448 lei, majorarea cuantumului daunelor morale la suma de 300 000 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 16 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din 27 iulie 2015:

-S-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gospodăria

Țărănească „Alcaz G.A.” către SAR „Moldcargo” SA privind încasarea despăgubirii de asigurare în sumă de 613 600 lei, penalității în sumă de 110 448 lei, prejudiciului moral în sumă de 300 000 lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 16 000 lei;

-S-a încasat de la SAR „Moldcargo” cu sediul mun. Chișinău, str. V.Alecsandri 97 în beneficiul Gospodăriei Țărănești „Alcaz G.A.” cu sediul s. Morenii Noi, r-n Ungheni, suma de 214 760 lei cu titlu de despăgubiri;

-S-a încasat de la SAR „Moldcargo” SA, cu sediul mun. Chișinău, str. V.Alecsandri 97, în beneficiul Gospodăriei Țărănești „Alcaz G.A.”, cu sediul s. Morenii Noi, r-n Ungheni, suma de 38 657 lei cu titlu de penalitate;

-S-a încasat de la SAR „Moldcargo” SA, cu sediul mun. Chișinău, str. V.Alecsandri 97, în beneficiul Gospodăriei Țărănești „Alcaz G.A.”, cu sediul s. Morenii Noi, r-n Ungheni, taxa de stat în mărime de 7 602 lei și cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 3 000 lei, iar în total suma de 10 602 lei;

-S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.” către SAR „Moldcargo” SA privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 300 000 lei.

La 25 august 2015, SAR „Moldcargo” SA a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea a unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

La 26 august 2015, GȚ „Alcaz G.A.” a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, cu modificarea hotărârii.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 24 septembrie 2015, nu a fost dat curs cererilor de apel depuse de SAR „Moldcargo” SA și GȚ „Alcaz G.A.”, i s-a acordat apelantului SAR „Moldcargo” SA termen până la 13 octombrie 2015, ora 09.20 pentru depunerea dovezii de achitare a taxei de stat și s-a acordat apelantului GȚ „Alcaz G.A.” termen până la 13 octombrie 2015, ora 09.20 pentru depunerea dovezii de achitare a taxei de stat și cererii de apel motivată.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 13 octombrie 2015, a fost restituit apelul declarat de GȚ „Alcaz G.A.” și primit pe rol apelul declarat de SAR „Moldcargo” SA.

La 21 octombrie 2015 GȚ „Alcaz G.A.” a declarat apel motivat, împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea lui, casarea hotărârii în partea respingerii acțiunii.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 09 decembrie 2015, a fost admis recursul declarat de către avocatul Igor Coban în interesele GȚ „Alcaz G.A.”. S-a casat încheierea Curții de Apel Bălți din 13 octombrie 2015 în partea restituirii cererii de apel depusă de către GȚ „Alcaz G.A.” cu restituirea pricinii la Curtea de Apel Bălți, la faza judecării cererii de apel.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 26 ianuarie 2016, s-a acordat apelantului GȚ „Alcaz G.A.” termen până pe data de 09.02.2016 ora 09.00 pentru achitarea taxei de stat suplimentară în mărime de 10 5881ei.

Prin încheierea protocolară din 09 februarie 2016, apelul declarat de GȚ „Alcaz G.A.” a fost primit pe rol.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 26 aprilie 2016:

-S-a respins apelul declarat de Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni;

-S-a admis apelul declarat de Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.”;

-S-a modificat hotărârea Judecătorei Ungheni din 27 iulie 2015 prin majorarea sumelor încasate de la Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni în beneficiul Gospodăriei Țărănești „Alcaz G.A.” și anume sumei de 214 760 lei cu titlu de despăgubiri la suma de 429 520 lei; sumei de 38 657 lei cu titlu de penalitate la suma de 77 313,60 lei a taxei de stat în mărime de 7 602 lei la suma de 10 804,50 lei și cheltuielilor de asistență juridică de la 3 000 lei la 6 300 lei;

-În rest hotărârea Judecătorei Ungheni din 27 iulie 2015 s-a menținut;

-S-a încasat de la Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni în beneficiul Gospodăriei Țărănești „Alcaz G.A.” cheltuielile de judecată suportate de ultimul în instanța de apel și recurs în sumă totală de 12 364 lei.

Nefiind de acord cu decizia respectivă, la data de 13 mai 2016, în termenul prevăzut de lege, SAR „Moldcargo” SA prin intermediul avocatului Tarnovschi Vasile (mandat seria MA nr.0078672) a declarat recurs, completându-l la 05 septembrie 2016. A solicitat recurentul casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 26.04.2016 și hotărârii Judecătorei Ungheni din 27.07.2015, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate de GȚ „Alcaz G.A.” ca fiind neîntemeiată, și dispunerea încasării de la GȚ „Alcaz G.A.” a cheltuielilor de judecată suportate de SAR „Moldcargo” SA.

În motivarea recursului, recurentul a reiterat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare.

La 27 iunie 2016, în termenul prevăzut de lege, și Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.” prin intermediul avocatului Coban Igor (mandat seria MA nr.0524277) a declarat recurs asupra deciziei respective, solicitând casarea parțială a deciziei Curții de Apel Bălți din 26.04.2016, în partea respingerii pretențiilor și adoptarea unei noi hotărâri în această parte în sensul admiterii acțiunii civile integral, cu dispunerea încasării din contul intimatului a sumei de 613 600 lei cu titlu de despăgubire, a sumei de 110 448 lei cu titlu de penalitate și a sumei de 300 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cât și compensarea tuturor cheltuielilor de judecare a pricinii.

În motivarea recursului, cu reiterarea motivelor de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare, recurentul a indicat că, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

La 14 iulie 2016 și 06 septembrie 2016, Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.” prin intermediul avocatului Coban Igor a depus rerefînțe la recursul declarat de SAR „Moldcargo” SA, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) CPC, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 07 septembrie 2016, recursurile au fost declarate admisibile.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentele recursuri se examinează fără prezența părților.

Examinând argumentele invocate în cererile de recurs în raport cu materialele cauzei și referințele prezentate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt neîntemeiate, urmând a fi respinse, cu menținerea deciziei

instanței de apel, din considerentele ce urmează:

În conformitate cu art. 442 alin. (1) CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Colegiul reține că conform materialelor dosarului, la data de 24 decembrie 2012, între „Moldcargo” SA și GȚ „Alcaz G.A.” a fost încheiat contractul AA RS nr. 112 de asigurare subvenționată a recoltei culturilor agricole, conform căruia asiguratul s-a obligat să achite asiguratorului prima de asigurare, iar ultimul se obligă să plătească asiguratului despăgubiri de asigurare în cazul survenirii riscului asigurat, în strictă conformitate cu prevederile contractului de asigurare (f.d. 13 - 20).

Astfel, Colegiul reține că potrivit pct. 4 al contractului de asigurare seria AA RS nr. 112 din 24 decembrie 2012 „Se consideră producerea cazului asigurat evenimentul, în rezultatul producerii căruia are loc distrugerea totală sau parțială a culturilor (recoltei) agricole ce poate aduce la scăderea substanțială a recoltei”.

În această ordine de idei, în calitate de probe care ar demonstra survenirea riscului asigurat și respectiv, prejudiciul adus plantațiilor de viță de vie (recoltei) de către reclamant au fost prezentate mai multe acte constatatoare după cum urmează:

-Potrivit Actului de constatare din 27 mai 2013, în urma ploilor torențiale rafalele de vânt, spălarea solului și căderea de grindină ce au avut loc pe data de 26.05.2013 și au durat de la ora 18.50 până la ora 19.10 au cauzat prejudiciu culturilor agricole, și anume viței de vie, în proporție de 50%, inclusiv de grindină 35% (f.d. 24, vol. I). Din cadrul comisiei respective au făcut parte următoarele persoane: Șaptelici T. - reprezentantul Direcției raionale de agricultură, Alcaza Gheorghe - conducătorul întreprinderii afectate, Eremeico Serghei - comandantul unității speciale din cadrul Serviciului special pentru influențe active supra proceselor hidrometeorologice, Ciolan Iurie - reprezentantul Direcției Situații Excepționale Ungheni, și Borș I.

-Potrivit Actului de constatare din 17 iunie 2013, în urma ploilor torențiale, rafalele de vânt, spălarea solului și căderea de grindină ce au avut loc pe data de 11.06.2013 și au durat de la ora 17.30 până la ora 18.00 au cauzat culturilor agricole, și anume viței de vie, prejudicii în proporție de 40%, inclusiv de grindină 10% (f.d. 25, vol. I). Din cadrul comisiei respective au făcut parte următoarele persoane: Șaptelici T. - reprezentantul Direcției raionale de agricultură, Alcaza Gheorghe - conducătorul întreprinderii afectate, Eremeico Serghei - comandantul unității speciale din cadrul Serviciului special pentru influențe active supra proceselor hidrometeorologice, Sasu D. - reprezentantul Direcției Situații Excepționale Ungheni.

-Potrivit actului constatator din 28 octombrie 2013, confirmat de către

primarul Comunei Morenii Noi și aprobat de Șeful Direcției Agricultură și Alimentație, în rezultatul căderii grindinei ce a dus la traumarea mecanică a strugurilor și ploile care au avut loc, au creat condiții prielnice de dezvoltare în masă a putregaiului cenușiu, la vița de vie „Moldova” cu suprafața de 16,14 ha, afectată de mușegai 21% și bobitețele uscate 25% (f.d. 46, vol. I). Din cadrul comisiei respective au făcut parte următoarele persoane: Șaptelici T. - reprezentantul Direcției raionale de agricultură, Timofti S. reprezentantul Direcției Raionale de Siguranța Alimentelor, Mițolia L. - inginer cadastral al primăriei Morenii-Noi, Alcaza Gheorghe - conducătorul întreprinderii afectate și P. Guțul - consilier local.

În acest sens, Colegiul reține că, conform art. 8 a Legii privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură nr. 243-XV din 08.07.2004,

(1) Suma asigurată la asigurarea recoltei culturilor agricole și a plantațiilor multianuale se stabilește în baza valorii recoltei prognozate și a nivelului acoperirii de asigurare. Valoarea recoltei prognozate se calculează în baza recoltei medii prognozate la hectar și a prețului de piață al producției, stipulate prin acordul comun al asiguratului și asigurătorului;

(2) Calculul sumei asigurate se prezintă într-o anexă la contractul de asigurare, în care se indică sursele de informații privitor la recolta medie la hectar și la prețurile de piață. Această anexă este parte integrantă a contractului de asigurare și se semnează de ambele părți.

Conform art. 11 a Legii privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură nr. 243-XV din 08.07.2004,

(1) În cazul producerii riscului asigurat, asiguratul este obligat să depună, cel târziu în 48 de ore de la data producerii evenimentului, o înștiințare în scris asigurătorului privind despăgubirea de asigurare, în care se indică: datele de identificare ale contractului de asigurare, obiectul asigurării, cauza pierderilor, data înregistrării lor, suprafața afectată, valoarea estimativă a pierderilor. Copia de pe înștiințare a asiguratului este prezentată la primărie în același termen;

(2) Asigurătorul este obligat, în termen de 10 zile de la data primirii înștiințării despre cazul asigurat, să întocmească, cu participarea reprezentantului direcției raionale agricole, al subdiviziunii teritoriale a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură și a asiguratului, precum și, după caz, cu participarea reprezentantului Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale și al serviciului antigrindină, un act de constatare a pagubelor, în care se indică: estimarea influenței asupra recoltei a riscurilor asigurate și neasigurate; metoda de calculare și datele precizate despre suma pierderilor; suprafața afectată; cuantumul pierderilor în urma producerii riscurilor asigurate; cheltuielile suplimentare suportate de către asigurat; calculul despăgubirii de asigurare; eventualele obiecții ale părților referitoare la cuantumul pagubelor constatate. Actul se întocmește în 4 exemplare și se semnează de către toți participanții. Cîte un exemplar le revine asigurătorului, asiguratului, reprezentantului direcției raionale agricole și reprezentantului subdiviziunii teritoriale a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură;

(3) Dacă, la producerea riscului asigurat și în legătură cu aceasta, producția agricolă a fost folosită în alt scop decât cel prevăzut la încheierea contractului de asigurare, se estimează costul producției menționate și suma aceasta se scade din cuantumul pagubelor. Asiguratul este obligat să înștiințeze în prealabil asiguratorul despre folosirea producției agricole în alte scopuri;

(4) Pentru culturile agricole afectate parțial se face o constatare preliminară a pagubelor la data producerii cazului asigurat. La sfârșitul ciclului de producție se face o constatare definitivă a pagubelor și se plătește despăgubirea de asigurare;

(5) Volumul recoltei pierdute se calculează prin diferența dintre recolta asigurată și recolta obținută pe sectorul afectat, cu excepția pierderilor provocate de riscurile neasigurate. Cuantumul pagubelor se calculează ca produsul dintre volumul recoltei pierdute și prețurile stabilite în contractul de asigurare, conform art.8;

(6) Volumul recoltei obținute se estimează conform actelor de depozitare sau de comercializare ale asiguratului. Volumul roadei obținute poate fi estimat de către asigurator și asigurat în câmp înainte de începerea recoltării. Estimarea se efectuează în mod obligatoriu, la cererea oricărei părți a contractului de asigurare. În caz de implicare la această estimare a unei terțe persoane, remunerarea acestora se efectuează de partea care a cerut estimarea.

În conjunctura cadrului legal respectiv, raportat la materialele pricinii menționate anterior, precum și prevederile contractului AA RS nr. 112 de asigurare subvenționată a recoltei culturilor agricole încheiat la 24 decembrie 2012, între SAR „Moldcargo” SA și GȚ „Alcaz G.A.”, Colegiul menționează că instanțele inferioare legal și întemeiat au constatat că, la 26 mai 2013 plantațiile asigurate au fost afectate de ploi cu grindină, fapt atestat prin actul de constatare din 27 mai 2013 (f.d. 24 Vol. I), 17 iunie 2013 (f.d. 25 vol. I) și 28 octombrie 2013 (f.d. 46 vol. I).

Mai mult ca atât, Colegiul menționează ca fiind relevant și faptul că, în componența comisiilor care au constatat survenirea cazului asigurat și prejudiciul nemijlocit provocat de acesta, au fost reprezentanții instituțiilor de stat competente și anume a Direcției raionale agricole, al subdiviziunii teritoriale a Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, precum și reprezentantului Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale și al Serviciului antigrindină, în strictă conformitate cu art. 11 alin. (2) a Legii privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură nr. 243-XV din 08.07.2004.

Totodată, Colegiul menționează, că actele constatatoare respective nu au fost contestate de nimeni inclusiv de asiguratorul SAR „Moldcargo” SA, respectiv urmând a fi calificate ca mijloace de probă admisibile și pertinente.

Cu referire la argumentele recurentului SAR „Moldcargo” SA privind faptul nerespectării înștiințării în scris de către asigurat despre survenirea riscului asigurat, și anume a prevederilor art. 11 alin. (1) a Legii privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură nr. 243-XV din 08.07.2004, Colegiul menționează următoarele:

La materialele dosarului, lipsește dovada de înștiințare în scris a

asiguratorului SAR „Moldcargo” SA, în termen de 48 de ore de la data producerii evenimentului, de către asiguratul GȚ „Alcaz G.A.” cu privire la survenirea riscului asigurat, înștiințarea în scris fiind înregistrată la SAR „Moldcargo” SA la data de 18.07.2013.

Totodată, Colegiul menționează, că conform materialelor cauzei, Tatarciuc Ivan, directorul filialei Ungheni al asiguratorului SAR „Moldcargo” SA, a declarat în cadrul ședinței de judecată că la momentul producerii cazului asigurat, filiala asiguratorului din or. Ungheni, nu avea registru de evidență a corespondenței, respectiv Colegiul concluzionează că aceasta era în imposibilitate de a înregistra oficial careva cereri, astfel directorul filialei Ungheni al asiguratorului SAR „Moldcargo” SA a recunoscut că a fost informat de către GȚ „Alcaz G.A.” despre survenirea cazului asigurat: căderea ploilor cu grindină - imediat după survenirea acestora.

Mai mult ca atât, Colegiul reține și faptul că d-nul Tatarciuc Ivan în calitatea s-a de director al filialei Ungheni al asiguratorului SAR „Moldcargo” SA a declarat în cadrul ședințelor instanței de judecată, că l-a contactat pe d-nul Buzu Ion - persoana responsabilă de constatarea cazului asigurat din cadrul SA „Moldcargo”, în momentul în care a fost informat de către Alcaz Gheorghe.

În aceste circumstanțe de fapt, Colegiul reține că instanțele inferioare justificat au constatat că compania de asigurări SA „Moldcargo”, și anume reprezentanții acesteia Tatarciuc Ivan în calitatea s-a de director al filialei Ungheni și Buzu Ion - persoana responsabilă de constatarea cazului asigurat din cadrul SA „Moldcargo”, au cunoscut despre survenirea cazului asigurat în timp util, adică în termen de 48 de ore de la data producerii evenimentului, fiind informați verbal și telefonic.

În această ordine de idei, Colegiul menționează că prevederile art. 11 alin. (2) a Legii privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură nr. 243-XV din 08.07.2004, prevede obligația de înștiințare a asiguratorului în scris în cel târziu 48 de ore de la data producerii evenimentului. Totodată legiuitorul nu a prevăzut că în caz de nerespectare a formei de informare despre cazul asigurat, survine ca efect nulitatea oricărei alte modalități de informare. În aceeași ordine de idei, Codul civil stabilește în acest sens că asiguratorul nu poate invoca o convenție prin care este eliberat de obligația sa dacă asiguratul nu și-a îndeplinit obligația de informare, decât în măsura în care, prin neexecutare, interesele asiguratorului sânt afectate în mod serios.

Astfel, Colegiul reține, că prin intermediul prevederii legale respective, legiuitorul a dat importanță faptului informării, dar nu formei acesteia, or, este evident că prin faptul că înștiințarea nu a avut loc în formă scrisă dar verbal nu au putut fi lezate în mod serios anumite interese ale asiguratorului, iar din moment ce această notificare a fost efectuată - scopul primordial al notificării a fost fără îndoială atins.

În aceeași ordine de idei, Colegiul menționează că conform Actului de inspecție a culturii agricole asigurate din 24 iulie 2013 (f.d. 154 vol. I), întocmit unilateral de către reprezentanții asiguratorului SAR „Moldcargo” SA, care au

ieșit la fața locului în urma recepționării înștiințării scrise a asiguratului din data de 18.07.2013, este evident faptul că asiguratorul din moment ce a constatat existența unei daune culturii agricole fie chiar și în proporție de 8-10 % - conform datelor preliminare, era obligat de a gestiona situația creată și de a depune diligența necesară pentru *a constitui în termen de 10 zile comisia în componența prevăzută de art. 11 alin. (2) al Legi nr. 243/2004*, fapt pe care nu l-a efectuat, și care nu poate fi plasat în sarcina asiguratului.

Totodată, Colegiul menționează că art. 11 alin. (4) al Legi nr. 243/2004, prevede expres că pentru culturile agricole afectate parțial se face o constatare preliminară a pagubelor la data producerii cazului asigurat iar *la sfârșitul ciclului de producție se face o constatare definitivă a pagubelor și se plătește despăgubirea de asigurare*.

Astfel, Colegiul ajunge la concluzia că asiguratorul, la caz SAR „Moldcargo” SA având în vedere că prin Actul de inspecție a culturii agricole asigurate din 24 iulie 2013, a constatat daune preliminare a culturii agricole în proporție de 8-10 %, era obligat la sfârșitul ciclului de producție să inițieze procedura constatării definitive a pagubelor, obligație care nu a fost respectată de către ultimul. Mai mult ca atât, în situația în care asiguratul GȚ „Alcaz G.A.” la data de 08.10.2013 și repetat la 16.10.2013 a informat asiguratorul prin cerere în scris despre faptul că urmează să înceapă recoltarea roadei, și despre necesitatea creării urgente a comisiei de constatare (f.d. 28 vol. I), cereri care au rămas fără nici o reacție din partea SAR „Moldcargo” SA.

În concluzie, Colegiul reține că reieșind din multitudinea de circumstanțe de fapt și de drept analizate anterior, este evidentă eschivarea cu rea credință a asiguratorului SAR „Moldcargo” SA de la executarea obligațiilor contractuale asumate prin contractul de asigurări, fiind imputate cu rea voință asiguratului un șir de abateri neînsemnate care nicidecum nu pot sta la baza exonerării răspunderii contractuale și nemijlocit compensarea prejudiciului survenit.

Mai mult ca atât, Colegiul reține că asiguratul GȚ „Alcaz G.A.”, a dat dovadă de diligență sporită prin acțiunile întreprinse ulterior survenirii riscului asigurat și în procesul constatării echidistante a pagubei survenite în urma acestuia, convocând comisiile menționate anterior, în vederea cuantificării prejudiciului, obligație care a stat de fapt în sarcina asiguratorului SAR „Moldcargo” SA dar care cu rea voință a refuzat să o îndeplinească pentru a se eschiva de la plata eventualelor despăgubiri.

Cât privește quantumul despăgubirii care urmează a fi achitat de către asiguratorul SAR „Moldcargo” SA, Colegiul menționează următoarele:

La stabilirea quantumului prejudiciului cauzat, instanța de apel justificat și-a întemeiat decizia în bazat actelor de constatare din 27 mai 2013 și 17 iunie 2013, acte care, fiind semnate și de către reprezentanți ai autorităților publice menționate anterior, n-au fost contestate și anulate în modul prevăzut de lege.

Totodată, Colegiul reține, că atât prima instanță cât și instanța de apel justificat au apreciat critic actul de inspecție a culturii agricole asigurate întocmit la 24 iulie 2013 de către reprezentanții SA „Moldcargo” (f.d. 154-164 vol. I), în

situația în care acesta a fost întocmit unilateral, fără a fi contrasemnate de către reprezentanții autorităților publice prevăzute expres de legiuitor care nu ar fi cointeresate în rezultatele finale înserate.

Astfel, Colegiul considera că, la stabilirea cuantumului despăgubirii de asigurare, instanța de apel corect a stabilit că, potrivit contractului, urmau să fie recoltate 160 000 kg de struguri, au fost recoltate 83 300 kg, respectiv, în urma calamităților din mai-iunie 2013 s-a ajuns la pierderi de 76 700 (160 000 – 83 300) kg în valoarea de 613 600 lei (76 700 kg x 81 lei (prețul unui kg de struguri)).

Potrivit prevederilor pct. 2.2.1 din contractul de asigurare AA RS nr. 112 an 24.12.2012, despăgubirea totală de asigurare constituie 1 280 000 lei, în cazul distrugerii parțiale, despăgubirea va fi direct proporțională cu procentul distrugerilor produse de riscul asigurat „Grindină”. În această ordine de idei Colegiul reține că, după recoltare - dauna a constituit 76 700 kg, ceia ce constituie 47,5% din suma despăgubirilor de asigurare, adică suma de 613 600 lei.

Având în vedere că, potrivit prevederilor contractului AA RS nr. 112 din 24.12.2012, părțile în pct. 6.1 au prevăzut că, la stabilirea cuantumului despăgubirilor se aplică o franciză de 30 %, Colegiul reține că instanța de apel întemeiat a ajuns la concluzia că suma despăgubirii care urmează să fie încasată de la SAR „Moldcargo” SA în beneficiul GȚ „Alcaz G.A.” constituie 429 520 lei (613 600 lei x 30% (franciza)).

În acest sens, argumentul asiguratului GȚ „Alcaz G.A.” precum că, instanța de judecată din oficiu nu poate să aplice Franșiza, deoarece SAR „Moldcargo” SA nu a solicitat aplicarea acesteia, justificat a fost respins ca neîntemeiat, în situația în care părțile litigante au prevăzut în contract necondiționat aplicarea francizei la stabilirea cuantumului despăgubirii și această clauză contractuală este legală și urmează să fie aplicată la stabilirea cuantumului despăgubirii de către instanța de judecată care judecă litigiul cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare.

Cu referire la cheltuielile de judecare a pricinii, Colegiul reține că în situația în care instanța de apel a modificat hotărârea instanței de fond cu referire la cuantumul despăgubirii de asigurare, justificat a modificat și suma penalității care urmează a fi încasată de la asigurator cât și a cheltuielilor de judecată, din considerentele ce urmează:

Cuantumul penalității care urmează să fie încasat constituie 77 313,60 lei care a fost calculată pentru fiecare zi de întârziere în mărime de 0,1% din suma despăgubirii neachitate pentru o perioadă de 180 zile (429 520 lei despăgubirea de asigurare x 0,1% x 180 zile), or în cazul de față asiguratorul a încălcat termenul de achitare a despăgubirii de asigurare, astfel asiguratul GȚ „Alcaz G.A.” fiind îndreptățit de a pretinde și achitarea acestei penalități.

Cu referire la pretenții GȚ „Alcaz G.A.” privind încasarea prejudiciului moral, Colegiul menționează că această pretenție legal și întemeiat a fost respinsă de către instanțele inferioare, ca fiind neîntemeiată din considerentele ce urmează:

Conform art. 1398 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile

prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Astfel, reieșind din conținutul acestei norme, dreptul persoanei la recuperarea prejudiciului moral este condiționat de faptul stabilirii acestui drept de legea materială specială, și anume Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21 decembrie 2006 și Legea nr. 43 din 08.07.2004 privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură de producție în agricultură. La caz, legea specială nu conține reglementări privind repararea prejudiciului moral, ci doar dreptul asiguratului, în cazul survenirii cazului asigurat, la repararea prejudiciului material, și prin urmare pretenția GT „Alcaz G.A.” cu privire la repararea prejudiciului moral corect a fost respinsă.

Colegiul menționează, că instanțele inferioare legal și întemeiat au respins și argumentul asiguratului GT „Alcaz G.A.”, precum că raporturile de asigurare cad sub incidența Legii privind protecția consumatorilor nr. 105 din 21.12.2006, or, la caz nu este aplicabilă legea invocată, deoarece GT „Alcaz G.A.” nu cade sub noțiunea de consumator prevăzută de art. 1 al Legii menționate, potrivit căruia consumatorul este orice persoană fizică ce intenționează să comande sau să procure ori care comandă, procură sau folosește produse, servicii pentru necesități nelegate de activitatea de întreprinzător sau profesională, iar GT „Alcaz G.A.” a încheiat contractul de asigurare nu pentru necesitățile nelegate de activitate de întreprinzător, dar dimpotrivă, în calitate de întreprinzător agricol.

Totodată, cu referire la argumentul recurentului SAR „Moldcargo” SA precum că, acțiunea urmează să fie respinsă, deoarece contrar prevederilor contractului asiguratul nu a informat în scris compania de asigurare despre producerea riscului asigurat, Colegiul reiterează că corect a fost respins de către instanțele inferioare, or, conform alin. (1) art. 1327 Cod civil al RM, asiguratul este obligat să-l anunțe de îndată pe asigurător despre producerea cazului asigurat, iar alin. (3) prevede că, asigurătorul poate invoca o convenție prin care este eliberat de obligația sa dacă asiguratul nu și-a îndeplinit obligația de informare în modul corespunzător, decât în măsura în care, prin neexecutare, interesele asigurătorului sunt afectate în mod serios.

Din sensul normei citate rezultă că, conform regulii generale, neexecutarea de către asigurat a obligației de informare la timp a asigurătorului despre producerea cazului asigurat, nu exclude dreptul asiguratului de a primi despăgubirea de asigurare, chiar dacă acest lucru este prevăzut în contract. Prin excepție, asigurătorul se exonerează de obligația de plată dacă obligației de informare de către asigurat afectează serios interesele asigurătorului. Această consecință se produce atunci când ca urmare a neinformării sau informării întârziate despre producerea cazului asigurat asigurătorul nu poate constata cauzele producerii cazului asigurat sau efectele pe care acesta le-a produs.

Respectiv instanțele inferioare corect au constatat, făcând referire la depozițiile martorului Tatarciuc Ivan, directorul filialei Ungheni al SA „Moldcargo” la momentul producerii cazului asigurat, care în ședință de judecată a relatat că a fost informat de Alcaz Gheorghe despre căderea ploilor cu grindină. Ca rezultat, a fost contactat și d-l Buzu Ion reprezentantul SA „Moldcargo” de la

Chișinău, care chiar a venit la fața locului și toți trei - el, Buzu Ion și Alcaz Gheorghe au fost la fața locului, fără însă să-și întocmească careva acte.

Astfel, Colegiul reiterează faptul că, Compania de Asigurare SA „Moldcargo” a fost informată în termen, despre producerea cazului asigurat, prin intermediul lui Tatarciuc Ivan, care îndeplinea funcția de director a filialei Ungheni al SA „Moldcargo” și faptul că ultimul nu a întreprins măsurile necesare pentru a stabili prejudiciile cauzate, nu poate servi temei de eliberarea de plata a despăgubirii de asigurare.

Reieșind din cele menționate, Colegiul conchide că recursurile declarate de SAR „Moldcargo” SA și GȚ „Alcaz G.A.” sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse. Totodată, decizia instanței de apel fiind emisă cu aplicarea corectă a normelor de drept materiale și procedural, urmează a fi menținută.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Societatea de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni.

Se respinge recursul declarat de Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.”.

Se menține decizia Curții de Apel Bălți din 26 aprilie 2016, emisă în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gospodăria Țărănească „Alcaz G.A.” împotriva Societății de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo” Societate pe Acțiuni privind încasarea despăgubirii de asigurare, penalități, prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii:

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Ion Druță